

УДК 339.5

DOI: 10.35432/tisb312024306535

Наталія Колісниченко*д.держ.упр., професор, завідувач кафедри соціально-гуманітарних наук**Навчально-наукового інституту публічної служби та управління**Національного університету «Одеська політехніка»**<https://orcid.org/0000-0003-1083-7990>**e-mail: ird@ukr.net*

МИТНА ПОЛІТИКА ЄС: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ НАДАННЯ ПОСЛУГ

У статті обґрунтовуються найбільш актуальні виклики митної політики ЄС у контексті її реалізації. Розглядаючи митну систему ЄС як мережу митних органів, які функціонують у публічних та ринкових сегментах ЄС і виконують багатогранні завдання, виокремлюються сучасні виклики в їх функціонуванні. З огляду на те, що міжнародна структура митної системи складається з органів управління митними операціями держав-членів, узагальнюються їхні завдання: захист фінансових інтересів ЄС та його держав-членів; захист ЄС від недобросовісної та незаконної торгівлі, підтримка законної бізнес-діяльності; забезпечення безпеки ЄС та його громадян, а також захист навколишнього середовища; забезпечення належної рівноваги між митним контролем та сприянням законній торгівлі. Пояснюються процеси розширення переліку митних послуг у зв'язку з: реалізацією митної політики; сприянням доходам за рахунок збору експортних мит, податків та інших зборів; включенням товарів у різні митні процедури та регулюванням ситуації з імпортованими та експортованими товарами; визнанням, виявленням, боротьбою і запобіганням злочинності, різними серйозними кримінальними та менш серйозними порушеннями, що стосуються товарів, які підлягають заборонам або обмеженням в торгівлі. Більш детально розглядаються сучасні виклики, пов'язані з митними процесами, зокрема - ризики митних операцій, електронна торгівля, митне законодавство, партнерства у ланцюгах постачання тощо. Суть управління ризиками полягає у систематичному визначенні ризиків та впровадженні всіх необхідних заходів для обмеження їх впливу. Електронна торгівля передбачає купівлю або продаж товарів чи послуг суб'єктами бізнесу, домогосподарствами, фізичними особами або приватними організаціями через електронні трансакції. Виклики митного законодавства пов'язані з прийняттям заходів щодо поліпшення та спрощення дотримання митних законів та правил з боку учасників митних операцій. Різне трактування митного законодавства ЄС пов'язане із його застосуванням в усіх країнах-членах. Більш однозначному тлумаченню відповідних положень могло б сприяти створення Митного Управління ЄС. А забезпеченню рівного ставлення до суб'єктів торгівлі стала б розробка єдиного класифікаційного списку порушень митного законодавства та санкцій. Позитивом електронної митниці є постійний моніторинг за якістю митних операцій через більшу прозорість та відстежуваність у ланцюгах постачання. У висновку узагальнено питання, підняті у дослідженні.

Ключові слова: митна політика, митна система, митні послуги, Європейський Союз, ланцюг постачання, електронна митниця, митний орган управління.

Natalia Kolisnichenko

*Doctor of Sciences in Public Administration, Full Professor,
Head of the Department of Social and Humanitarian Sciences
ESI of Public Service and Administration Odesa Polytechnic National University
<https://orcid.org/0000-0003-1083-7990>
e-mail: ird@ukr.net*

EU CUSTOMS POLICY: CONTEMPORARY CHALLENGES OF SERVICES PROVISION

The article examines the most relevant challenges of the EU customs policy in the context of its implementation. Considering the EU customs system as a network of customs authorities operating in the public and market segments of the EU and performing multifaceted tasks, contemporary challenges in their functioning are revealed. As the international structure of the customs system consists of customs management authorities of the Member States, their tasks are summarized: protection of the financial interests of the EU and its Member States; protection of the EU from unfair and illegal trade, supporting legitimate business activities; ensuring the security of the EU and its citizens, as well as environmental protection; ensuring a proper balance between customs control and facilitation of legitimate trade. The processes of expanding the range of customs services in connection with the implementation of customs policy, revenue support through the collection of export duties, taxes, and other charges, inclusion of goods in various customs procedures, and regulation of the situation with imported and exported goods are explained. Furthermore, the detection, combating, and prevention of crime, various serious criminal and minor offenses concerning goods subject to prohibitions or restrictions on trade are discussed. More specifically, contemporary challenges related to customs processes are examined, including customs risk, e-commerce, customs legislation, partnerships in supply chains, and others. The essence of risk management lies in the systematic identification of risks and the implementation of all necessary measures to limit their impact. E-commerce involves the purchase or sale of goods or services by businesses, households, individuals, or private organizations through electronic transactions. Challenges of customs legislation are related to taking measures to improve and facilitate compliance with customs laws and regulations by participants in customs operations. The different interpretations of EU customs legislation are linked to its application in all Member States. A more consistent interpretation of relevant provisions could be facilitated by establishing an EU Customs Authority. Developing a single classification list of customs law violations and sanctions would ensure equal treatment of trade entities. The positive aspect of e-customs is constant monitoring of the quality of customs operations through greater transparency and traceability in supply chains. In conclusion, the issues raised in the study are summarized.

Key words: customs policy, customs system, customs services, European Union, supply chain, e-customs, customs authority.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасні реалії глобального світу зі своїми динамічними та різноманітними змінами сприяють розвитку нестабільності в системі реалізації митної політики Європейського Союзу. Глобальне середовище створює відповідні умови для функціонування митниць, що породжує нові виклики для системи здійснення митних

операцій в ЄС. Система ЄС не є статичною перед нестабільністю, невизначеністю та неоднозначністю середовища свого функціонування. Вона реагує на виклики, що виникають, щоб гарантувати учасникам митного процесу надання належних послуг. Виклики, що стоять перед митною системою, включають широкий спектр проблем з регулювання і прийняття рішень у правовому, організаційному та економічному вимірах Митного союзу ЄС. Функціонування ЄС як важливого глобального суб'єкта торгівлі залежить, по-перше, від ефективного руху товарів з і до території Митного союзу, а, по-друге, від вільного руху товарів у межах спільного ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Особливості митного регулювання в країнах європейського союзу розглядали Б. Кузняк, В. Свічкарь [3] та інші; митне законодавство Європейського Союзу досліджували С. Денисенко, В.Дудченко [1] та інші; Щербатюк Н. вивчала європейський досвід організації митного контролю [6]. У численних працях тим чи іншим чином розглянуті питання, які безпосередньо стосуються надання митних послуг. Проте, особливості сучасних викликів щодо ризиків митних операцій, електронної торгівлі, митного законодавства, партнерства у ланцюгах постачання, тощо розглядаються розпорошено і несистемно. Зазначені аспекти залишаються недооціненими в наукових дослідженнях. Однак, з огляду на нестабільність сучасного світу, їх слід розглядати як стартову точку для подальших розробок та аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування найбільш актуальних викликів митної політики ЄС у контексті її реалізації. Отримані результати ґрунтуються на традиційних методах дослідження: методі аналізу та порівняльному аналізі.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Митна система Європейського Союзу (ЄС) складається з численних та пов'язаних між собою елементів, які виконують багатогранні завдання, пов'язані з реагуванням на поточні тенденції та виклики митної політики. Митна система ЄС стикається з викликами свого середовища, що постійно змінюється. Це середовище охоплює суб'єктів митних операцій, які, перш за все, очікують рішень, що спрощують митні процедури з імпорту та експорту товарів, а також забезпечують їх ефективне та безпечне переміщення. Прийняття та реалізація таких рішень вимагає координації основних елементів системи митного обслуговування, включаючи:

- правові аспекти (тобто правила, що регулюють торгівлю товарами);
- організаційні структури (дії та заходи, прийняті інституціями ЄС, які формують систему митного обслуговування, а також митниці держав-членів);
- економічну діяльність (збір митних зборів та податків).

З точки зору зазначених суб'єктів, митна система повинна швидко реагувати на зміни економічних, технологічних, екологічних, безпекових умов. Нестабільність, невизначеність та неоднозначність середовища митної системи, що виникли в зв'язку з Brexit, пандемією COVID-19 та війною в Україні, спричиняють нові виклики для системи управління в умовах криз. На практиці ці виклики стикаються переважно з митними владними органами управління держав-членів, які відповідають за контроль та нагляд за всіма товарами, що перетинають митниці, забезпечуючи та сприяючи їх рух в ланцюгах постачання. Зазначимо, що митне обслуговування учасників ланцюгів постачання є невід'ємним етапом міжнародних ринкових транзакцій.

Термін «ланцюг постачання» тлумачиться як мережа пов'язаних та взаємозалежних

організацій, які займаються взаємодією у питаннях контролю, управління та покращення матеріальних та інформаційних потоків від постачальників до кінцевих користувачів [2]. Як зазначає Дж. Б. Ауерс [7], ланцюг постачання включає організації та процеси, пов'язані з закупівлею, зберіганням, продажем сировини, напівфабрикатів та готової продукції.

Рух товарів через такий ланцюг постачання пов'язаний з інформаційними та фінансовими потоками. У широкому розумінні ланцюг постачання можна розглядати як взаємозв'язки між економічними операторами, які реагують на попит споживачів та сприяють ефективному руху товарів, послуг, капіталу та інформації з метою оптимального задоволення потреб кінцевих споживачів, максимізації ефективності бізнесу та продуктивності всього процесу [4, с. 294]. В філософському аспекті - це інтегративне управління розподілом від постачальника до кінцевого споживача [9], або як послідовність дій, що виконуються різними суб'єктами митних операцій [12].

Суб'єкти ланцюга постачання в системі митних операцій, включають виробників, експортерів, експедиторів, утримувачів складів та інших операторів зберігання, митних агентів/представників, перевізників, імпортерів. Ці учасники працюють у різних країнах, долаючи різні виклики, пов'язані із таким - географічні відстані, місцеві економічні, технологічні, правові, соціальні та культурні умови. Тому на сьогодні актуалізується координація трьох основних аспектів митної системи ЄС, а саме - правового, організаційного та економічного.

Митна система ЄС складається з мережі митних органів, які функціонують у публічних та ринкових сегментах ЄС, тісно пов'язані між собою, виконують багатогранні завдання, що впливають з сучасних викликів митної політики [5]. Її основу складає Митний союз, утворений державами-членами ЄС. Міжнародна структура митної системи складається з органів управління митними операціями або, конкретніше, компетентними органами управління митними операціями держав-членів.

Митні органи перш за все здійснюють нагляд за міжнародною торгівлею ЄС, відповідають за зовнішні аспекти внутрішнього ринку, спільну торговельну політику та інші спільні політики ЄС, які стосуються торгівлі, а також загальну безпеку ланцюгів постачання [14]. Митні органи вживають заходи, спрямовані зокрема на таке:

- захист фінансових інтересів ЄС та його держав-членів;
- захист ЄС від недобросовісної та незаконної торгівлі, підтримку законної бізнес-діяльності;
- забезпечення безпеки ЄС та його громадян, а також захист навколишнього середовища, де це необхідно в тісному співробітництві з іншими органами;
- забезпечення належної рівноваги між митним контролем та сприянням законній торгівлі [14].

Митниці здійснюють нагляд за всіма товарами, що в'їжджають або виїжджають з території Митного союзу ЄС, 24 години на добу, 365 днів на рік. З цією метою вони виявляють будь-які загрози або ризики на основі розвідувальної інформації щодо торгівлі та безпеки і здійснюють контроль задля забезпечення дотримання відповідних правил.

Перелік митних послуг, які надаються митними органами управління держав-членів ЄС, є чималим і до того він ж поступово розширюється. Це пов'язано з:

- реалізацією митної політики, що впливає з участі в європейському Митному союзі;
- сприянням доходам за рахунок збору експортних мит, податків та інших зборів;
- включенням товарів у різні митні процедури та регулюванням ситуації з

імпортованими та експортованими товарами;

- визнанням, виявленням, боротьбою і запобіганням злочинності, різними серйозними кримінальними та менш серйозними порушеннями, що стосуються товарів, які підлягають заборонам або обмеженням в торгівлі.

Останнім часом митна система стикається з серйозними викликами: під час пандемії COVID-19 митні органи управління вживали заходи задля забезпечення контролю за кордоном шляхом фільтрації руху осіб, тим самим пом'якшуючи наслідки, пов'язані з пандемією. Крім того, митні органи виконували важливу функцію контролю за перевезенням вакцин та медичного обладнання. Це також співпало з завершенням перехідного періоду, пов'язаного з виходом Великобританії з ЄС, що змінило межі Митного союзу в 2021 році. Надалі вторгнення у 2022 році Росії до України змусило митниці переформатувати низку завдань: від заборони на експорт до контролю за імпортом. Варто також згадати надання допомоги у формі звільнення від митних зборів. Ризики перерваних транспортних процесів, неможливість постачальників виконувати замовлення або порушені транспортні зв'язки з іншими учасниками ланцюгів постачання спричинили необхідність реагування та адаптації митної системи у напрямку гнучких митних процедур. У цьому контексті Європейська комісія здійснила відповідні дії. 17 травня 2023 року Європейська комісія [13] представила свої пропозиції щодо реформ Митного союзу у період з 2028 до 2038 року. Зазначено, що Митний союз повинен бути гнучким, орієнтованим на майбутнє і швидко адаптуватися до змін у ланцюгах постачання [13]. Зміни митної системи ЄС, які відбуваються з початку 21-го століття, мають на меті досягнення двох цілей, а саме: спрощення та стимулювання торгівлі товарами внаслідок скорочення митного оформлення й введення спрощених процедур, а також забезпечення безпеки торговельних трансакцій [8]. Виклики, пов'язані з митними процесами, стосуються різних аспектів, зокрема ризиків митних операцій, електронної торгівлі, митного законодавства, партнерства у ланцюгах постачання тощо. Розглянемо їх більш детально.

Ризики митних операцій передбачають ймовірність та наслідки дій, що відбуваються щодо в'їзду, виїзду, транзиту, переміщення чи використання товарів, які пересуваються митною територією ЄС та країнами або територіями поза цією територією, а також присутність немитних товарів на митній території ЄС, які можуть: перешкоджати правильному застосуванню заходів ЄС або національних заходів; піддавати ризику фінансові інтереси ЄС та його держав-членів; чи становити загрозу безпеці ЄС та його громадян, здоров'ю людей, тварин або рослин, довкіллю чи споживачам [14].

Різноманітні джерела загроз включають некоректну поведінку чи дії, несумісні з чинним законодавством, правовими вимогами, прийнятими нормами та ухваленими митними стандартами (неправильна класифікація товарів; помилковий митний тарифний код, неправильно розрахована митна вартість; неправильні або неповні дані в митних деклараціях; неточний опис походження товарів), неправильне використання інформаційно-комунікаційної системи економічного оператора; відсутність або неправильний контроль за переміщенням товарів; відсутність відповідних інструментів для ідентифікації бізнес-партнерів. Суть управління ризиками полягає у систематичному визначенні ризиків та впровадженні всіх необхідних заходів для обмеження їх впливу [14]. Управління ризиками дозволяє митним органам ефективніше ідентифікувати та спрямовувати увагу на ті вантажі, які представляють ризик, тим самим нейтралізуючи ці ризики [15].

Країни-члени не мають спільного (на рівні ЄС) режиму нагляду за вантажами ланцюга постачання; митні органи керуються відповідними національними системами, і на практиці

кожна країна-член реалізує власний підхід до здійснення контролю. Тому висловлюються пропозиції запровадження у майбутньому митних заходів, які мають бути спрямовані на розвиток високоякісного, багатопланового, ефективного спільного підходу до управління ризиками. Такий підхід є актуальним, оскільки митний контроль все більше ґрунтується на цифровізації та потоках даних. Аналіз ризиків залишається ключовою складовою ефективного митного контролю, вдосконалення якого сприятиме покращенню управління ризиками з акцентом на спільному визначенні пріоритетів з балансування євро-централізованих та країно-специфічних правил.

Іншим викликом є управління електронною торгівлею в митному середовищі. Згідно з визначенням Євростату та ОЕСР, електронна торгівля - це купівля або продаж товарів або послуг суб'єктами бізнесу, домогосподарствами, фізичними особами або приватними організаціями через електронні трансакції, проведені через Інтернет або інші комп'ютерно-посередницькі (онлайн-комунікаційні) мережі [10]. Швидке зростання обсягів електронної торгівлі, особливо під час пандемії COVID-19, та збільшений у зв'язку з цим ризик шахрайства, потребував змін у проведенні трансакцій. Перспективи такі, що віртуальна реальність продовжуватиме і далі швидко розвиватися; тому процедури електронної торгівлі будуть вимагати постійного аналізу та перегляду, особливо з урахуванням, по-перше, безпеково-захисної ролі, яку відіграє митна система - захист суспільства від зловживання електронною торгівлею у контексті злочинної діяльності, а також, по-друге, фіскальної функції - справедливого та ефективного стягнення митних зборів та податків.

Виклики митного законодавства пов'язані з прийняттям заходів щодо поліпшення та спрощення дотримання митних законів та правил з боку учасників митних операцій. Митне законодавство ЄС включає всі правові норми, регуляторні акти, інструменти, що стосуються торгівлі товарами та послугами, а також процедур, механізмів та установ, пов'язаних із цими процесами - торгівлею товарами між ЄС та третіми країнами. Іншими словами, митне законодавство ЄС охоплює всі правові акти, зокрема: кодекс Митного союзу та положення, що доповнюють або реалізують його на рівні ЄС або національному рівні; загальний митний тариф; законодавство ЄС щодо полегшень від мита/скасування мита; міжнародні угоди, що містять митні положення та їх застосування в ЄС.

Обсяг правових актів прийнятих ЄС за останні роки є значним, наприклад, щодо стандартів з охорони довкілля, безпеки, охорони здоров'я, цифрових стандартів. Постійно зростають вимоги, пов'язані із застосуванням законодавства ЄС щодо заборон та обмежень, що становлять значний тиск на митницю. Підтримуючи міжнародні переміщення товарів, митне законодавство повинно бути зрозумілим, прозорим та доступним для всіх учасників. Систематичний контроль (як стандартна практика з метою перевірки відповідності митної діяльності фактичним умовам міжнародної торгівлі) спрямований на забезпечення сприятливих для бізнесу митних процедур. Такі перевірки також необхідні у зв'язку з функціонуванням митної системи в умовах надзвичайних ситуацій або криз.

Ще одним викликом для митної системи ЄС є тлумачення митного законодавства, яке реалізується та забезпечується країнами-членами. Хоча митне законодавство ЄС застосовується в усіх країнах-членах, трактування його може відрізнитися. Важливим кроком було оголошення про створення Митного Управління ЄС (EU Customs Authority) як частини запланованої реформи. 28 лютого 2023 року, під час 62-го пленарного засідання Контактної групи з питань торгівлі, створеної Європейською Комісією, знову обговорювалося питання створення цього органу разом із запровадженням Центру митних даних ЄС та подальшим спрощенням митних процесів [11]. Під час обговорення

Європейська комісія вказала, що одне з головних завдань Митного Управління ЄС «стосуватиметься аналізу ризиків ЄС і підходу до управління кризами, а також допомоги в тому, щоб митні процедури впроваджувалися однаково в усьому ЄС». В якості альтернативи Митному Управлінню ЄС була висунута ідея створення основи для кращої співпраці між національними митними органами. Це дозволить покращити нагляд за ринком між відповідними органами держав-членів ЄС. Передбачається що Митне Управління ЄС відповідатиме за управління, координацію та підтримку національних митних органів задля більш гармонізованого застосування митних процедур. Митне Управління ЄС дозволить митним органам на рівні ЄС та національному рівні «діяти як одне ціле» щодо контролю зовнішнього кордону ЄС для товарів. Більше того, Митне Управління ЄС буде відповідати за збереження цілісності спільного ринку, зокрема шляхом розроблення настанов щодо дій та упущень, які порушують митні правила, та підготовки єдиного пакету не кримінальних санкцій за такі порушення для всіх країн-членів. Надзвичайно важливо встановити єдину правову основу для митних порушень, оскільки існуючі відмінності залишають можливості для шахрайства та зловживання правилами. Варто підкреслити, що на даний момент не існує єдиного Митного Управління ЄС; замість цього, суб'єктам торгівлі доводиться мати справу з 27 національними митними органами управліннями, які мають діяти узгоджено, що, на жаль, не завжди реально на практиці.

Ще одним ключовим викликом є забезпечення рівного ставлення до суб'єктів торгівлі, незалежно від того, де товари ввозяться чи вивозяться з митної території ЄС. До цього часу зусилля Європейської Комісії з розробки єдиного класифікаційного списку порушень митного законодавства та санкцій, не мали успіху. Тому зазначена вище проблема залишається невирішеною на найближчу перспективу.

Наступний виклик - партнерство в ланцюгах постачання. Статус Уповноваженого економічного оператора (Authorized Economic Operator) - важливий спосіб побудови довіри між бізнес-партнерами в ланцюгах постачання. Уповноважений економічний оператор – це сторона, яка бере участь у міжнародному русі товарів, схвалена національним митним органом управління, відповідає стандартам Всесвітньої митної організації (World Customs Organization) або еквівалентним стандартам безпеки ланцюга постачання. Партнерства визначають форму та характер співпраці в бізнесі.

Електронна митниця (electronic customs) та її функціонування також є своєрідним викликом. Головна мета, яку слід досягти в реалізації митних систем, - це досягнення найбільш можливого рівня інтеграції, що безперечно є і залишатиметься складним завданням для митних служб, враховуючи тривалі та швидкі технологічні зміни. На майбутні роки важливо, щоб розвиток електронних послуг, які пропонуються електронною митницею, продовжувався. В той же час електронна митниця повинна піддаватися постійному моніторингу за якістю митних операцій. Торговельна політика також може сприяти цій меті, заохочуючи відповідальну діяльність підприємств, а також більшу прозорість та відстежуваність у ланцюгах постачання.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. В умовах нестабільності, невизначеності та неоднозначності середовища система ЄС не залишається статичною; вона реагує на всі виклики, що виникають, щоб забезпечити гарантоване ефективне надання митних послуг. Заходи, вжиті ЄС до цього часу, дозволяють позитивно оцінити митну діяльність як у правовому, так і у організаційному аспектах. Система митного контролю ефективно і плавно адаптується до нових завдань і вимог, що випливають зі зміни міжнародних умов торгівлі. Важливим маркером якості митного

контролю є чітке, прозоре митне законодавство, а також права та обов'язки економічних операторів, митні правила та регуляторні акти.

Інноваційні рішення та спрощення, введені у митну систему, в основному базуються на електронному середовищі, що відповідає принципу сталого розвитку, як для окремих суб'єктів бізнесу, так і для економіки ЄС в цілому. Найважливішим для митних служб будуть заходи, спрямовані на підвищення ефективності контролю, з використанням максимальної автоматизації та електронізації. Система ЄС повинна враховувати глобальні тенденції та виклики; митні органи управління повинні проявляти постійну інноваційність.

Література

1. Денисенко С., Дудченко В. Митне законодавство Європейського Союзу у сфері спрощення митних процедур як базова правова модель для подальшої євроінтеграції України. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 3 (31). Vol. 1. URL: <http://www.kelmczasopisma.com/viewpdf/1019>
2. Джур О. Ланцюги постачань в умовах конкуренції та розвитку секторів сучасної космічної економіки. Економіка та суспільство. Випуск 34. 2021. URL: [http://www.1080-Текст%20статті-1036-1-10-20220218%20\(1\).pdf](http://www.1080-Текст%20статті-1036-1-10-20220218%20(1).pdf)
3. Кузник Б., Свічкарь В. Особливості митного регулювання в країнах Європейського Союзу. Ефективна економіка. 2018. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2018/9.pdf
4. Руда М. В., Пукас Ю. А. Роль міжнародних ланцюгів постачання у становленні циркулярної моделі економіки. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. № 2 (8). 2022. С. 292-300.
5. Уліцький А. Особливості функціонування митної системи України в сучасних умовах. Держава та регіони. Серія: Державне управління, 2019. № 1 (65). С. 104-109.
6. Щербатюк Н. Організація митного контролю: європейський досвід. Часопис Київського університету права. 2020. 1. С. 387-391.
7. Ayers J. B. Making supply chain management work. Design, implementation, partnership, technology and profits, CRC Press, Boca Raton. 2000. 76 p.
8. Czermińska M. The European Union customs system in the 21st century – challenges and trends, Trends in the World Economy. Global Economy at the Crossroads. 2016. 53 p. URL: http://www.wneiz.pl/nauka_wneiz/twe/8-2016/twe-8-39.pdf.
9. Cox J. F., Blackstone J. H., Spencer M. S. APICS Dictionary, America Production and Inventory Control Society, Falls Church. 1995. URL: <http://www.search.worldcat.org/title/apics-dictionary/oclc/33286835>
10. E-commerce: many of the challenges of collecting VAT and customs duties remain to be resolved. Special Report. No 12. European Court of Auditors 2019. URL: <http://www.eldis.org/document/A102300>
11. European Union: Creation of an EU Customs Agency and an EU Customs Data Hub? URL: http://www.globalcompliancenews.com/2023/05/18/https-www-internationaltradecomplianceupdate-com-2023-05-15-creation-of-an-eu-customs-agency-and-an-eu-customs-data-hub-_05152023/
12. Logistics – Structure, basic terms and definitions in Logistics. European Committee for Standardisation. CEN/TC 273. Brussels. 1997. URL: <http://www.weberlogistics.com/logistics-terms-and-definitions>
13. Taking the Customs Union to the next level. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Customs

reform. European Commission. 2023. Brussels. 257 p.

14. The Union Customs Code (recast), OJ L 269, 10.10.2013. Regulation (EU). No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013. https://taxation-customs.ec.europa.eu/union-customs-code-ucc-introduction_en

15. Third Progress Report on the implementation of the EU Strategy and Action Plan for customs risk management. Report from the Commission to the Council and the European Parliament. European Commission. 2021. Brussels. URL: <http://www.eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0009>

References

1. Denysenko S., Dudchenko V. Mytne zakonodavstvo Yevropeiskoho Soiuzu u sferi sproshchennia mytnykh protsedur yak bazova pravova model dlia podalshoi yevrointehratsii Ukrainy. Knowledge, Education, Law, Management. 2020. № 3 (31). Vol. 1. URL: <http://www.kelmczasopisma.com/viewpdf/1019>

2. Dzhur O. Lantsiuhy postachan v umovakh konkurentsii ta rozvytku sektoriv suchasnoi kosmichnoi ekonomiky. Ekonomika ta suspilstvo. Vypusk 34. 2021. URL: [http://www.1080-Tekst%20statti-1036-1-10-20220218%20\(1\).pdf](http://www.1080-Tekst%20statti-1036-1-10-20220218%20(1).pdf)

3. Kuzniak B., Svichkar V. Osoblyvosti mytnoho rehuliuвання v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu. Efektyvna ekonomika. 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/9.pdf

4. Ruda M. V., Pukas Yu. A. Rol mizhnarodnykh lantsiuhiv postachannia u stanovlenni tsyrkuliarnoi modeli ekonomiky. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku. № 2 (8). 2022. С. 292-300.

5. Ulitskyi A. Osoblyvosti funktsionuvannia mytnoi systemy Ukrainy v suchasnykh umovakh. Derzhava ta rehiony. Seriya: Derzhavne upravlinnia, 2019. № 1 (65). С. 104-109.

6. Shcherbatiuk N. Orhanizatsiia mytnoho kontroliu: yevropeyskyi dosvid. Chasopys Kyivskoho universytetu prava. 2020. 1. S. 387-391.

7. Ayers J. B. Making supply chain management work. Design, implementation, partnership, technology and profits, CRC Press, Boca Raton. 2000. 76 p.

8. Czermińska M. The European Union customs system in the 21st century – challenges and trends, Trends in the World Economy. Global Economy at the Crossroads. 2016. 53 p. URL: http://www.wneiz.pl/nauka_wneiz/twe/8-2016/twe-8-39.pdf.

9. Cox J. F., Blackstone J. H., Spencer M. S. APICS Dictionary, America Production and Inventory Control Society, Falls Church. 1995. URL: <http://www.search.worldcat.org/title/apics-dictionary/oclc/33286835>

10. E-commerce: many of the challenges of collecting VAT and customs duties remain to be resolved. Special Report. No 12. European Court of Auditors 2019. URL: <http://www.eldis.org/document/A102300>

11. European Union: Creation of an EU Customs Agency and an EU Customs Data Hub? URL: http://www.globalcompliancenews.com/2023/05/18/https-www-internationaltradecomplianceupdate-com-2023-05-15-creation-of-an-eu-customs-agency-and-an-eu-customs-data-hub-_05152023/

12. Logistics – Structure, basic terms and definitions in Logistics. European Committee for Standardisation. CEN/TC 273. Brussels. 1997. URL: <http://www.weberlogistics.com/logistics-terms-and-definitions>

13. Taking the Customs Union to the next level. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee. Customs

reform. European Commission. 2023. Brussels. 257 p.

14. The Union Customs Code (recast), OJ L 269, 10.10.2013. Regulation (EU). No 952/2013 of the European Parliament and of the Council of 9 October 2013. https://taxation-customs.ec.europa.eu/union-customs-code-ucc-introduction_en

15. Third Progress Report on the implementation of the EU Strategy and Action Plan for customs risk management. Report from the Commission to the Council and the European Parliament. European Commission. 2021. Brussels. URL: <http://www.eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0009>